

אוניברסיטת בן גוריון בנגב
המחלקה לפוליטיקה וממשל
שנה"ל 2013-14, סמסטר א'

מבוא לתיאוריה פוליטית עכשווית

ד"ר מיכל גבעוני mgivoni@post.bgu.ac.il
מתרגל: נמרוד פלשנברג

הקורס ידון באסכולות, בתיאוריות ובמושגי יסוד נבחרים במחשבה הפוליטית בת-זמננו. נעסוק הן בגישות המנויות על המסורת האנגלו-אמריקנית, המציעות פתרונות נורמטיביים לבעיות הכרוכות בניהול הפוליטי של ענייני הכלל, והן בגישות מהמסורת הקונטיננטאלית, המבקשות לפענח את טיבו של העניין הפוליטי, לזהות את תנאי האפשרות שלו ולנתח את יחסי הכוח העומדים בבסיסו. נתעכב על שלושה תחומי חקירה שבהם עוסקת ההגות הפוליטית העכשווית ועל תפישותיהם השונות את העניין הפוליטי תוך דיון במושגי המפתח המתפתחים במסגרתם: צדק, שוויון והכרה; ספירה ציבורית ועשייה פוליטית; וכוח, ממשליות וריבונות.

חובות הקורס:

- השתתפות פעילה בשיעורים ובתרגילים - חובה
- הגשת חמישה דו"חות על חומר הקריאה – 30% מהציון הסופי
- דו"חות הקריאה יכללו סיכום קצר של הטענות המרכזיות המועלות בטקסט ושחזור של מהלך הטיעון. הם יתבססו על הטקסט המקורי ולא על ספרות משנית. אורכם לא יעלה על עמוד אחד והם יוגשו מודפסים, בתחילת השיעור הרלוונטי. על הדו"חות לא ינתנו ציונים; הגשתם תזכה ב-30 נקודות מתוך הציון הסופי. הטקסטים שעליהם יש להגיש חומר קריאה מסומנים בסליבוס בכוכבית.
- לא ניתן יהיה להגיש את עבודת הבית ללא השתתפות פעילה בשיעורים והגשת דו"חות הקריאה במועד.
- עבודת בית מסכמת – 70% מהציון הסופי.

שעות קבלה:

מיכל: יום ב', 12:00-13:00, בתיאום מראש.

מבוא

שבוע 1: התיאוריה הפוליטית כתחום ידע

David Held, Editor's introduction to *Political Theory Today* (Stanford University Press: 1991): 1-23.

שבוע 2: הפוליטיקה והפוליטי

Carl Schmitt, *The Concept of the Political*: 19-37.

קרל שמיט, "המושג של הפוליטי", בתוך: מיכאל קרן (עורך), *תולדות המחשבה המדינית: מקראה*, כרך ב' (האוניברסיטה הפתוחה, 2001): 184-193.

קריאת עזר: Chantal Mouffe, *On the Political* (Routledge, 2005): 1-34.

חלק I: הליברליזם ומבקריו

שבוע 3+4: צדק כהוגנות

* ג'ון רולס, *צדק כהוגנות: הצגה מחודשת (הוצאת עליית הגג ומשכל, 2011)*: חלק 1 בשלמותו; חלק 2 סעיפים 12-18; חלק 3 סעיפים 23-28.

קריאת עזר: יוסי דהאן, *תיאוריות של צדק חברתי* (משרד הביטחון, 2007): פרק ב'.

הביקורת הקהילתית

Michael Walzer, *Spheres of Justice: A Defense of Pluralism and Equality* (Blackwell, 1083): Chapter 1.

קריאת עזר: יוסי דהאן, *תיאוריות של צדק חברתי*: פרק ו'.

שבוע 5: רב-תרבותיות והפוליטיקה של השונות

Will Kymlicka, *Multicultural Citizenship: a liberal theory of minority rights* (Oxford: 1995): Chapter 5.

* צ'רלס טיילור, "הפוליטיקה של ההכרה", בתוך: אוהד נחתומי (עורך), *רב-תרבותיות במבחן הישראלי* (מאגנס, תשס"ג): 21-52.

ננסי פרייזר, "מחלוקה להכרה? דילמות של צדק בעידן 'פוסט-סוציאליסטי'", בתוך: דני פילק ואורי רם (עורכים) *שלטון ההון: החברה הישראלית בעידן הגלובלי* (הקיבוץ המאוחד ומכון ון ליר בירושלים, 2004): 270-297.

קריאת עזר: יוסי יונה ויהודה שנהב, "שש מסורות שיח תיאורטיות", בתוך: רב-תרבותיות מהי? על הפוליטיקה של השונות בישראל (בבל, 2005): 70-123.

חלק II: עשייה פוליטית

שבוע 6: הספירה הציבורית

עמנואל קאנט, "תשובה לשאלה: נאורות מהי?", בתוך עזמי בשארה (עורך), *הנאורות – פרויקט שלא נשלם? שש מסות על נאורות ומודרניזם* (הקיבוץ המאוחד, 1997): 45-52.

Jürgen Habermas, "The Public Sphere", In: S.E. Bronner (ed.), *Twentieth Century Political Theory* (Routledge, 1997): 21-26.

* Hannah Arendt, *The Human Condition* (University of Chicago Press, 1998 [1958]): 7-49.

שבוע 7: השלטון ועוצמת האזרחים

Hannah Arendt, *The Human Condition*: 188-207; 220-230.

קריאת עזר: עדי אופיר, רשות רבים ושאלת השלטון: על המחשבה הפוליטית של ארנדט", בתוך: עדית זרטל ומשה צוקרמן (עורכים), *חנה ארנדט, חצי מאה של פולמוס (הקיבוץ המאוחד, 2004)*: 171-198.

חלק III: מחשבה פוליטית רדיקלית

שבוע 8-9: כוח וטכנולוגיות פוליטיות

Michel Foucault, "Truth and Power", in *Power/Knowledge: Selected Interviews and Other Writings 1972-1977* (Pantheon Books, 1980): 109-133.

Michel Foucault, *Discipline and Punish: The Birth of the Prison* (Penguin Books, 1991 [1977]): "Panopticism", 195-228.

מישל פוקו, *תולדות המיניות: הרצון לדעת (הקיבוץ המאוחד, 1996)*: עמ' 57-72.
* מישל פר, "הון אנושי", *מפתח* 3, 2011: 131-150.

קריאת עזר: Mark Kelly, *The Political Philosophy of Michel Foucault* (Routledge, 2009): Chs. 2-4.

שבוע 10: ריבונות וביו-פוליטיקה

מישל פוקו, *תולדות המיניות*, 91-101

* ג'ורג'יו אגמבן, *הכוח הריבוני והחיים החשופים* [פרקים נבחרים: "פרדוקס הריבונות"; "הפוליטיזציה של החיים"; "זכויות האדם והביו-פוליטיקה"; "המחנה כ'נומוס' של המודרני"; "סף"], בתוך: שי לביא (עורך) *טכנולוגיות של צדק: משפט, מדע וחברה* (רמות, 2003): עמ' 395-416, 430-434.

Giorgio Agamben, *Homo Sacer*, pp. 71-74, 81-90.

קריאת עזר: עדי אופיר, "בין קידוש החיים להפקרתם: במקום מבוא להומו סאקר", בתוך: טכנולוגיות של צדק: משפט, מדע וחברה (רמות, 2003). וכן: הרצאתו של שי לביא בכנס על "חיים חשופים" במכון ון ליר בירושלים (2006), זמינה לצפייה ב: <http://www.vanleer.org.il/heb/videoShow.asp?id=320>

שבוע 11: משטר(ה) ופוליטיקה

Jacques Rancière, "Ten Theses on Politics," *Theory & Event* 5(3), 2001.

Jacques Rancière, *Disagreement. Politics and Philosophy* (Minneapolis & London: University of Minnesota Press, 1999): Chapters 1, 2.

שבוע 12: שיח ועדות

מישל פוקו, *סדר השיח* (בבל, 2005), עמ' 9-19, 38-43.
ז'אן-פרנסוא ליטאר, *הדיפרנד, תיאוריה וביקורת* 8: קיץ 1996, עמ' 39-51.